

INVENTARISATIE VOGELS PEINDER MIEDEN 2019 EN 2020

Gerrit Tuinstra

In 2019 en 2020 heeft de auteur een inventarisatie van de vogels in de Peinder Mieden uitgevoerd. Dit artikel gaat op beknopte wijze in op het doel en de gehanteerde methode. Daarnaast worden de resultaten in het kort beschreven.

Inleiding en doel

In het vroege voorjaar van 2019 is gestart met de inventarisatie van de vogels in de Peinder Mieden. Het doel van de inventarisatie is om een beeld te krijgen van de in het gebied aanwezige soorten en dan met name de broedvogels van de singels. Deze groep vogels is op een vaste wijze geïnventariseerd, zodat er ook sprake is ofwel kan zijn van monitoring, indien de komende jaren of verder in de toekomst opnieuw de inventarisaties uitgevoerd worden en de resultaten met elkaar vergeleken worden. Dit is voor de Peinder Mieden interessant omdat een groot deel van het gebied tot een aantal jaar geleden in regulier agrarisch gebruik/beheer was, maar sinds 2019 niet meer. De vegetatie in de graslanden zal na verloop van tijd veranderen en mogelijk verandert daarmee ook de (broed)vogelpopulatie.

Naast de inventarisatie van de broedvogels in de 'singeltrajecten' (zie methode), op een vaste wijze dus, zijn er tijdens het hiervoor uitgevoerde veldwerk (en soms ook daarbuiten) ook 'losse waarnemingen' genoteerd. Hierbij gaat het nadrukkelijk niet om een vaste wijze van inventariseren en het geeft dus zeker geen volledig beeld van de aanwezige soorten en aantallen, buiten de 'singeltrajecten'. Deze losse waarnemingen zijn vooral genoteerd als het gaat om de wat interessantere soorten en soorten die niet waargenomen zijn in de 'singeltrajecten', om zo te komen tot een vollediger lijst van in de Peinder Mieden waargenomen vogelsoorten.

Methode inventarisatie 'singeltrajecten'

Vooraf zijn verspreid in de Peinder Mieden circa 20 trajecten vastgesteld, vooral liggend in singels, verspreid in (met name met zuidelijk deel van) het gebied. De trajecten hebben een gemiddelde lengte van 225 meter en in totaal gaat het om bijna 4.950 meter. Twee van de 'trajecten' betreffen in feite de begrenzing van het wilgenbosje in het zuidoosten van het gebied en het oostelijk daarvan gelegen ruigte-/berenklauwterreintje. Twee andere trajecten liggen in het westen van het gebied en betreffen een onbegroeide sloot (onbegroeid betekent hier zonder opgaande beplanting, dus zonder bomen/struiken) en een vooral met riet begroeide sloot. De rest van de trajecten betreft dus singels

in het gebied, met name singels langs de lange zijden van graslandpercelen, maar ook een aantal dwarssingels.

Per jaar is er zes keer langs de trajecten gelopen, waarbij alle waarnemingen van vogels in de trajecten werden genoteerd. De bezoeken werden afgelegd in de periode van de tweede week van april tot en met halverwege juni, ofwel het belangrijkste deel van het broedseizoen (voor de meeste soorten). Het veldwerk is 's morgens vroeg uitgevoerd, startend ongeveer een half uur voor zonsopkomst, het tijdstip dat veel vogels actief zijn, vooral qua zang. Alle waarnemingen, zowel op zicht als op geluid (zang, maar bv. ook alarmgeluiden), zijn als stip op kaart genoteerd. Iedere waarneming is daarbij voorzien van een zgn. broedcode. Aan de hand hiervan, alsook de datum van de waarnemingen, is achteraf het aantal zgn. 'territoriumindicerende waarnemingen' vastgesteld. Deze methode is gebaseerd op het BMP ofwel Broedvogelmonitoringproject van SOVON, een gestandaardiseerde methode voor het inventariseren van broedvogels. Aan de hand van 'territoriumindicerende waarnemingen' kan het aantal territoria van verschillende soorten worden vastgesteld. Echter het BMP is alleen geschikt voor gehele gebieden (dus vlakdekkend) en omdat er in de Peinder Mieden alleen (gestandaardiseerd) geteld is in de 'singeltrajecten' vindt er geen omrekening naar territoria plaats. De 'maat' binnen de inventarisatie in de Peinder Mieden is dan ook het aantal 'territoriumindicerende waarnemingen'.

Resultaten 2019 en 2020

In 2019 en 2020 werden er 77 vogelsoorten waargenomen in de Peinder Mieden. De soorten worden weergegeven in de tabel. 33 soorten werden gezien in de singeltrajecten. In de tabel wordt onderscheid gemaakt in 2019 en 2020. Voor de singeltrajecten wordt daarnaast onderscheid gemaakt in 'geldige' en 'niet geldige' waarnemingen. Binnen het eerder genoemde BMP kunnen geldige waarnemingen mee doen in het bepalen van territoria, ofwel gebiedjes waarbinnen een broedpaar jongen probeert groot te brengen. Waarnemingen kunnen 'niet geldig' zijn omdat ze vroeg of laat in het seizoen gedaan zijn, waarbij de kans groot geweest is dat de vogel nog op doortrek was en dus geen territorium had op de betreffende plek.

Veel voorkomende broedvogels in de singeltrajecten zijn de grasmus, koolmees, tjiftjaf, tuinfluiter, winterkoning en zwartkop. Diverse van deze soorten profiteren van de dichte ondergroei in de singels, van diverse struiken en een dichte braamlaag, waar ze voedsel in vinden en/of hun nesten in bouwen. Dit geldt ook voor minder waargenomen soorten zoals braamsluiper, fitis, heggenmus, pimpelmees en staartmees. Ook regelmatig werden waargenomen merel, roodborst en zanglijster, maar vooral het aantal geldige waarnemingen hiervan was wat lager dan de andere soorten.

Soorten die veelal wat hoger in de struiken en bomen actief zijn, zijn boomkruiper, boompieper, gekraagde roodstaart, grote bonte specht, spreeuw en vink.

Bosrietzanger, rietgors en sprinkhaanzanger zijn wat zeldzamere soorten van over het algemeen wat vochtiger omstandigheden, vaak met een begroeiing met riet en ruigte, zoals in het traject van de berenklauwruigte langs de Kletstervaart.

Interessant was de waarneming van een appelvink in een traject, maar waarschijnlijk is dit niet een broedvogel geweest, maar broedt de soort wel aan de overkant van de Kletstervaart in de bosstrook. De waarneming van een kramsvogel in een traject was waarschijnlijk een doortrekker. Kramsvogels en koperwieken overwinteren in grote aantallen in onze streken.

De spotvogel met zijn prachtige gevarieerde zang werd een beperkt aantal keer waargenomen, in de trajecten, met name in 2020.

Buiten de trajecten om werden diverse interessante soorten waargenomen zoals beflijster, goudvink, grote lijster, havik, kerkuil, kleine karekiet, kleine plevier, koekoek, oeverloper, slechtvalk en witgat. Dit zullen deels trekkers zijn geweest maar mogelijk (of zeker, bijvoorbeeld kleine plevier) ook broedvogels (buiten de trajecten) in de Peinder Mieden, of de omgeving van de Peinder Mieden.

Ook een broedvogel is de ijsvogel, althans, als de Kletstervaart meegenomen wordt in het grondgebied van de Peinder Mieden. De soort werd regelmatig waargenomen langs de Kletstervaart.

Tot slot

Er werd vooral naar vogels gekeken in het zuidelijke deel van het gebied en de soortenlijst zal o.a. daardoor niet compleet zijn, als gekeken wordt naar het gehele gebied. Het voornemen is om in ieder geval in 2021 de inventarisatie opnieuw uit te voeren.

Voor vragen, over dit artikel, of anderzijds, kunt u contact opnemen per e-mail: g.tuinstra14@gmail.com.

WAARNEMINGEN VOGELS PEINDER MIEDEN 2019 & 2020

Broedvogeltrajecten: waarnemingen op gestandaardiseerde wijze geïnventariseerd (geldig/niet geldig: volgens methode BMP (binnen datumgrenzen e.d.))

Losse waarnemingen: verspreid in het gebied (incl. Peinder Kanaal en Kletstervaart en directe oevers), niet op gestandaardiseerde wijze, (zeker) geen volledige inventarisatie; m.n. de wat interessantere soorten

volgnr.	soort	broedvogeltrajecten 2019			broedvogeltrajecten 2020			'losse' waarnemingen	opmerkingen losse waarnemingen	BMP datumgrenzen en geldige waarn.				
		geldige	niet geldige	totaal	geldige	niet geldige	totaal			datumgrenzen	Individa in broedbiotoop	Paar in broedbiotoop	Territoriumindicerend	Nestindicerend
1	aalscholver							2019	2020					
2	appelvink				0	1	1	1	1					
3	beffijster							1	2	(laag) overvliegend		x	x	x
4	blauwe reiger							2	2	2019 vrouw, 2020 2 mannen	15 maart-20 juni			
5	boerenwaluw							3						
6	boomkruiper	3	0	3	1	0	1						x	x
7	boompieper	1	1	2	3	0	3	1	7	op 11 april 2020 een groep van ca. 60 exx.	1 februari-20 juni		x	x
8	bosrietzanger	3	0	3	9	0	9	6	2		15 april-10 juli		x	x
9	braamsluiper	3	1	4	3	2	5	1	2		10 mei-20 juli		x	x
10	brandgans							1			25 april-30 juni		x	x
11	bruine kiekendief								1	2 exx.				
12	buizerd							6	3	vrouw jagend				
13	fazant							2	1	2020 nest in zwarte els				
14	fitis	9	0	9	5	1	6	1	2	2020 paar	15 april-30 juni		x	x
15	fuut							3	1	2020 2 exx.				
16	gaai	3	0	3	2	0	2	2	2		1 april-10 juli	x	x	x
17	gekraagde roodstaart	4	3	7	1	1	2	1	5		30 april-30 juni		x	x
18	gele kwikstaart								1	bij het vee				
19	gierzwaluw							1		foeragerend				
20	goudvink							5		o.a. paar en 2x (laag) overvliegend				
21	grasmus	16	1	17	14	0	14	4	1		25 april-10 juli		x	x
22	graspieper							2	1					
23	grauwe gans							7	5					
24	groenling							1						
25	grote bonte specht	0	2	2	1	0	1	3	1		1 maart-20 juni		x	x
26	grote Canadese gans							1	1					
27	grote lijster							2						
28	havik							1		vrouw				
29	heggemus	2	0	2	8	0	8	5			10 maart-10 juli		x	x
30	holenduif							1	1	2020 laag langsvliegend				
31	houtduif	1	0	1	0	3	3	1			20 april-31 juli		x	x
32	ijsvogel							10	6	2019 i.i.g. 1 nest gevonden; 2020 o.a. nest				
33	kerkuil							1		tijdens vleermuizeninventarisatie				
34	kievit							1	6	2020 o.a. paar met 2 kuikens				
35	kleine karekiet							3	1	2019 2x Peinder kanaal, 1x rietsloot				
36	kleine plevier							1	2	2019 paar met nest met 4 eieren; 2020 o.a. paar				
37	kneu							2	3	2019 2x zingend				
38	koekoek							2						
39	kokmeeuw							1						
40	kolgans							1						
41	koolmees	12	2	14	18	2	20	11			15 maart-30 juni		x	x
42	koperwiek							1	4	geen broedvogel in NL				
43	krakeend				1	0	1	4	6	2020 o.a. groep van 12	20 april-15 juni	x	x	x
44	kramsvogel	0	1	1				2	4	incidentele broedvogel in NL; 2020 o.a. groep van ca. 150 exx.	10 maart-30 juni		x	x
45	kuifend							2	3					
46	meerkoe				1	0	1	3	2		20 april-10 juni	x	x	x
47	merel	4	9	13	3	17	20	5	1		1 maart-15 juli		x	x
48	nijlgans							6	2	2020 o.a. paar met 6 jongen				
49	oeverloper							3						
50	oeverwaluw							1	1					
51	oosvaar							1		laag langsvliegend				
52	pimpelmee	3	3	6	8	1	9	1			15 maart-30 juni		x	x
53	putter	0	1	1	2	0	2	6	3		1 april-15 juli		x	x
54	riegtors				2	1	3	1			15 april-30 juni		x	x
55	roodborst	3	11	14	9	5	14	1			30 april-30 juni		x	x
56	scholekster							3	3					
57	slechtvalk							1	1	laag jagend, later hoog overvliegend				
58	sperwer							1		2019 man jagend				
59	spotvogel	1	0	1	3	0	3	2			10 mei-15 juli		x	x
60	spreuw	4	0	4	4	0	4	1	1	2020 nest in oud spechtnest in es	1 april-31 mei		x	x
61	sprinkhaanzanger	2	0	2				2			25 april-15 juli		x	x
62	staartmee	1	3	4	2	0	2	1			1 maart-31 mei		x	x
63	tijftjaf	54	12	66	48	15	63				10 april-20 juli		x	x
64	tuinfluit	19	7	26	13	3	16	14	2		30 april-20 juli		x	x
65	tureluur							2		twee keer 2 exx.				
66	Turkse tortel							1						
67	vink	2	0	2	2	2	4	2			20 april-20 juli		x	x
68	waterhoen							3	3					
69	watersnip							11	2					
70	wildeend	1	0	1	3	0	3	11	3		1 april-10 mei	m	x	x
71	winterkoning	27	0	27	18	2	20	10	1		1 februari-20 juli		x	x
72	witgat							4	3	2019 o.a. op nat grasland; 2020 o.a. in plasdras tegen dijkje				
73	witte kwikstaart							1	3					
74	zanglijster	7	13	20	4	7	11	1			20 april-30 juni		x	x
75	zwarte kraai				1	0	1	1	1		1 maart-30 juni		x	x
76	zwarte roodstaart							1	1					
77	zwartkop	24	4	28	34	6	40	2			15 april-20 juli		x	x
		209	74	283	223	69	292							